

Издава уторком, четвртком и суботом.

ПРЕДПЛАТА : за Краљевину СХС
вјесечно Д 15; Редовјесечно Д 40;
за Италију вјесечно Д 40; по
јединам број 30 центинама. Огласи
по цјенику. Поједиан број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Постарина плаћена у готову.

Издаје: Округњи Одбор Народне
Радикалне Стравке у Шибенику.
Одговорни уредњак: Шпиро Такић.
Телефон број 60.
Штампа: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, субота 23. Јуна 1923.

Број 97.

За НАШЕ ТЕЖАКЕ. Биће боље, -- мичимо се само!

(За „Просветин конвикт“ у Шибенику).

Буковић, 17. јуна.

Од првога дана нашега ослобођења па до данас била је наша врућа жеља, да се они закони Краљевине Србије, који су је учинили јаком и способном, да изврши велико дјело народног ослобођења и уједињења под славним јазлом Карађорђевића, прошире и на све остале крајеве наше Отаџбине. И једва сада дочекасмо дан, да ће се важност најбољега закона Краљевине Србије протегнути и на Далмацију као и на сву нашу Отаџбину.

У Краљевини Србији, од онога дана када је радикална странка, која је никла из опанка, дошла на владу, донесен је закон, који је штитио тежака од пропасти и раскућивања. По томе закону не може се ни за какав дуг ни поре а продати ни на буџан сгавити плу и брана, једна кола, два вола или коња, кобила са ждрепотом до године дана, крава са телетом до године дана, десет оваца, пет свиња, пет кокошију или друге перади, мотика, сјекира, коса и други потребит алат, као и храна колико је за њега, породицу и за благо потребито до нове љетине. Поред тога на сваку пореску главу, била она од данка ослобођења или не, ако јој је само главно занимање земљодјелство, живила она у селу или у вароши, пет дана земље, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом заједно са неопратим њеним плодом. Исто тако и кућа са аградама и предвратом до једног дана орања.

Имање овдје побројато не може ни сам земљодјелца продати или ма којим начином отуђити.

Но ако би се земљодјелца у нужди налагало а бог каквог елементарног случаја као што су: поплава, пожар или неродица, или ако му је стока угунила или би му потребовало новца за сјеме, за усјев купити итд., он се може задужити, али само код јавних каса, но и у овом случају не може задужити два дана земље и кућу са предвратом.

Те су главне установе тога закона. Из њих се види, да је Краљевина Србија овим законом заштитила земљорадника од зеленаша и кајишара, да је онемогућила, да се селјаку прода све његово имање ни за дуг и порез. На тај начин домови Срба тежака, били су тврди градови, који су сачињавали велику снагу наше миле Србије. Селјаку у Србији, јер је знао, да му је његова кућа и земља и окућница за сва времена и за сва покољења осигурана, радио је као пчела, да тај његов дом буде права кошница, пуна сваког блага и сваке среће.

Ето тај закон биће у најкраћем року донешен у Скупштини да је до овог дошло треба да истакнемо, да је тај закон чедо народне радикалне странке.

На тај начин престаће продавање и задње овце и козе наших тежака, неће више бити њиховог раскућивања и изгоњења из дједовских домова. И у њега ће се развити још већа воља за радом и напретком, јер му нико неће моћи угрожавати оно, што њему и његовој породици треба за добар и пристојан човјечи живот.

Хвала и част народној радикалној странци и нашим посланицима, који су иза велике и тешке борбе припремили земљиште, да тај најбољи закон наше Србије заштити наше селјаке.

И ако смо у петог год ослобођења, ипак мало се води брига о културном подизању нашег народа — о просветном стању, — које је први увет праве душевне слободе. Особито, ово се односи на неке крајеве наше отаџбине, где, беа двоје, припада и северна Далмација, која се може, у просветном погледу, убројити у најзапуштеније крајеве наше државе. Није никаково чудо, што под туђином нисмо, у просвети напртдовали, али мислим да је чудно, што данас, у слободној домовини, — назадујемо! Довољан је само овај пример, да наведено илустрира: У бенковачком срезу, у општинама: бенковачкој, кистањској и обровачкој (око 50.000 ст.), прије рата деловало је 32 основне школе са 37 учитељских лица, данас пак, делује 18 школа са 22 учитељска лица, што значи, да смо после 5 год ослобођења затворили 14 осн. школа и изгубили 15 учитељ. лица. То нам најбоље доказива каквим кораком, у просвети, наш народ, у овим крајевима, трче — раковим путем. Тако је, готово, у целој загорској Далмацији, где су школе једна од друге удаљене, као оаза од оаза у пустињи!

Диа су главна урока, зашто тако нагло школство назадује у овим крајевима. Прво: тршнито школ. аграда, које су у таквом стању, да им не долизи име „Народне школе“, већ „општинске рушевине“. (Ово, слободно, наше општине могу у споменути уписати) Друго: помањкање народних учитеља, од којих зависи — напредак просвете у народу.

Наш народ у агор. Далмацији није у стању, да школује своју децу за нар учитеље, а из других крајева неће нико да долази у ове запустшене крајеве, и тако наше очекивање остаје: глас апајућег у пустињи. Сада се намеће озбиљно питање: како да се одупрем овом алу? — Надлежни или нам неће или не могу да помогну, те нам не остаје друго, него да удремо у се и у 'своје кљусе, што каже народна пословица.

У том смислу, назад неколико времена, почела се је будити једна племенита и корисна мисао, која ће једино, кад би успела, спасити наше крајеве од просветне катастрофе — Наиме, иницијативом обласног секретара „Просвете“ Л Матића, као и месног одбора „Просвете“ у Шибенику била је подтакнута мисао, да се у Шибенику оснује „Просветин конвикт“, у ком би се бесплатно уздржавали талентиранци, а сиромашни ђаци северне Далмације, који би похађали учитељску школу у Шибенику. Уистину, та је мисао врло корисна и племенита, јер једино тим начином могли би кроз неколико година добити леп број добрих нар. учитеља, који би дуље времена остajали у својим крајевима, да сију знање и отварају очи онима, који су до сада одвећ запустшени били. Истина, то је један замашан посао, али који би се маром и заузимањем наших свесних грађана и родољуба, могао и остварити.

Да то успије, и да што прво до резултата дође, треба почети рад на широј основи. Треба моралног и материјалног прегнућа од свих оних, који желе да се то оствари. Треба одушевити и предобити народ за ову хуману

установу, која ће, више мање, сваком користи донети.

Истина, главни ослонац, за све ово, биће Шибеник, који је у повољнијој могућности и — који морално и материјално предњачи. Али то није довољно. Треба све снаге прикупити у једну т. ј. све одборе и поверенике „Просвете“ у св. Далмацији окупити и потаћи их, да радом и прикупљањем прилога што брже остваре наведену замисао. Да то што брже почне, требало би, да месни одбор „Просвете“ у Шибенику позове на једну ону скупштину и остале одборе и поверенике „Просвете“ у св. Далмацији, те да се том пригодом оснује у Шибенику обласни одбор „Просвете“, који ће имати задатак, да што јрво оствари мисао „Просветиног конвикта“ у Шибенику. Дакле, иако посао свесни и угледни народни људи, — који волите светлост, него мрак, — јер једино радом, а не речима, користи се народу и отаџбини.

Завршавам, поручујући свима ону Сундачићеву:

„Биће боље, — мичимо се само!“

Т. К. уч.

Још увјек у знаку питања!

Акција, која се била повела у Приморју, да се доведе у склад различите интересе појединих наших пристаништа, који су у више случајева били и divergentni, доживила је свој вјисако и ми од неко врлеме опет гледано, гдје су се распосаале страсти локалног патриотизма до екстрема. Дозајмо поновно у оно послјепрепратно доба, гдје је сваки нађ град, односно сваку приморско село, хтијело да постане поморско-трговачким приморјем, па су се с том намјером и ргајали најословни пројекти. Највећа се борба свакako исполјила на сјеверном дијелу Јадрана, а поготово измегу луке Bakar и града Сушака, који као да су се стали отимати тко ќе од njih да постане центром наше увозне, извозне и транзитне трговине, која гравирира овомо.

Bakar, обзиром на свој природни положај, који му даје могућност за развитак веће луке, лако се отео опасности, која му пријетила од „rivalства“ сусједнога града, што је најболје одјекнуло у брзом развитаку промета, који се данас подигнуо до замјерне висине, премада се на svakом кораку сусреће сјасет потеškoћа, које опет нису неостранјиве.

Сушак, у бојазни да не додје у подредјени положај, који му се намећу време, тиме, што је одсједен данас од Ријеке, која је постала за нас иностранство — па је према томе изгубио значај прегдргаја — подумише сва могућа са сврхом, ако већ не може користити себи, да омета рад и нормални развитак једног здравог и solidnog економског програма, који је усвојила и сама влада.

Како је већ споменуто, rapidni развитак промета наишао за многе потеškoће, које су се svakako морале одстранити, да се омогући његово нормално одвијање, док се коначно не приступи изградњи жељез. огранка, који би спојило Bakar са пругом Zagreb,

Potrebито је било стога, да се у првом реду прошири станицу Bakar (која је удаљена од луке 5 и по км.), која не може задовољјавати данашњим прометним приликама, чему се нашла излазна у изградњи индустријског колосјека код Vitoševa (Sv. Kuzman) који ће бити готов и пре-

dan saobraćaju u najskorije vrijeme. — *Izgradnjom ovog drugog koloskega kapaciteta će se stanice potrošiti (80—100 vagona dnevno, prema sadanjim 30 vag.), a luka Bakar pako dolazi time u vrlo povoljan položaj, jer će biti u stanju da konkurše i samoj Rijeci, kad bi se s ovom uspostavilo svezu, jer će troškovi prevoza biti minimalni — snizit će se gotovo za 60 po sto.*

Naglasujemo ovo zbog toga, jer gg. oko »Прим. Novog Lista« još uvijek ne će da vjeruju svojim očima, što najbolje dokazuje, među ostalim, i rečenim člankom, u kome se kaže: »još uvijek se buši бриљ код Vitoševa, a da nitko neza, čemu se to čini.« Nije nam jasno, što se time mislilo reći, no koliko je prozreti tendencu ovakvog pisanja.

Jasno se ispoljava, da stanovite krugove tangira svaki napredak bakarske luke, jer u ovom pozitivnom radu gledajući takogjer jačanje Narodne Radikalne Stranke, koja stiže među ovdašnjim i okolnim svijetom sve više povjerenja i pristaša. Predstavnici Narodne Radikalne Stranke došli su ovom sa zdravim i izrazitim ekonomskim programom (govor g. dr. Velizara Jankovića na skupštini u Bakru), ne da prije izbora dočaravaju »med i mlijeko«, kako se to hoće da prikaže, već da poslije izbora i realiziraju svoje osnove, ili ako ih hoćemo nazvati obećanja, što svakako nije bio slučaj od danas kod nijedne druge stranke, a najmanje kod demokratske.

Međutim, dok se buši бриљ код Vitoševa, uporedo s time izgrađuje se u luci obala u dužini od 280 m., gdje će moći pristati najveći transoceanski parobrodi i to kod najvećih vremenskih nepogoda, pa makar to bila i bura ciklonske jačine, kojoj se pripisuje mnogo veća važnost, nego što je ona u istinu zaslužuje. Najbolji dokaz tome je taj, što Bakar kroz ove tri godine prometnoga života ne bilježi ni jedne nesreće na moru, dok je u svjetskim lukama bilo slučajeva.

Nabačena primjedba »o vječitoj študiji terena za gravitacionu željeznicu« bojazan je pred definitivnim riješenjem lučkoga problema na sjevernom Jadranu, pa su nam prema tome razumljivi napadi na gos. Daviesa, predstavnika Jugos. Express. Agencije. No možemo poručiti gg. oko »P. N. L.« koliko smo upućeni s najkoptntnije strane, da se ovo pitanje i te kako pomaknulo iz stadija terenskog proučavanja, pa će najskorije vrijeme i u ovom pogledu da dokaže, da je posjet g. dr. Velizara Jankovića ne samo dao povoda mnogim nadama, već je uistinu najvjestio novu epohu u životu gornjega Primorja.

Dok Sušak nastoji sa svim silama da uništi i ospori realiziranje jednog solidnog ekonomskoga programa, služeći se kod toga i nemoralnim sredstvima, dotle Bakar radi i prosperira. — U bakarskoj luci kraja se dnevno parobrodi, među kojima se baš sad nalazi jedan rijetki primjer Sredozemnoga mora »live masts schowor« — brod sa pet jarbola, što je za Bakar svakako laskavo i utješljivo.

No, mi nijesmo skeptici, niti smo opet tako natvni, da želimo već danas vidjeti ovo luku na visini jednog modernog, pristaništa, koje bi bilo snabdjeveno sa svim mogućim sredstvima, jer je to apsurdno; ali smo uvjereni, da se i ovdje dade učiniti s manje investicije i kroz kraće vrijeme mnogo više, nego što se izradilo u susjednoj nam Rijeci uz ogromne materijalne žrtve kroz više od pet decenija.

Samo krivim informacijama i podzemnoj radbi stanovitih krugova može se pripisati u zlo, što do sada nijesu još realizirane mnoge tačke i pitanja našeg nacionalno-ekonomskoga razvitka na sjevernom Jadranu. — Veseli nas, da se i ovim mahinacijama ako i malo kasnije ipak stalo na put, pa će se i ova kampanja u najskorije vrijeme smatrati dovršenom, zašto nam jamči raspoloženje današnje vlade, koja je nakon tačnih

i objektivnih informacija pošla pravim putem, zalagajući se istinski da riješi ovaj ekonomski problem onako, kako to zahtjevaју интереси државе i ovoga kraja, a to je ujedno garancija za potpunu alirmaciju Narodne Radikalne Stranke na Hrvatskom Primorju. Primorac.

„Просвета“ и Видованска прослава.

Прије рата код нас су се на свим већим народним свечаностима сакупљали прилози за Српску Зору. На Видовдан на Косову у ту су се сврху продавале Зорине марке, календари, сакупљале претплате за лист итд. Пошто је Аустрија за вријеме рата угушила Српску Зору као још многу другу српску културну установу, а послје рата и ослобођења Зорин рад преузела Просвета, то би требало сада радити за Просвету, онако а и још више јер су сада и потребе веће, као што смо прије радили за С. З. Ни једна наша народна прослава, ни једна црквена слава не би смјела бити, а да се не сјетимо овог нашег српског културног друштва. Особито сада кад се мисли на подизање Просветина ђачког дома, а загајање наших просвјетних радника. На Косову треба да се нађу сви пријатељи нашег народа, његовог напретка и културе, и то да ударе чврст темељ Просветину раду. На Косово ће се слећи неколико хиљада народа из свих крајева средње и сјеверне Далмације и ту пригуду треба искористити; треба народу протумачити и упутити га у Просветин рад. Осим тога тај би дан требало сакупљати доприносе само за Просвету. Видовдан и Св. Сава треба да буду Простетини празници.

Вијести.

Позив на једномјесечну вјежбу. Како београдска „Правда“ јавља, министар војни је ријешно, да се поазу на једномјесечну вјежбу сви војници сталнога кадера, који су одслужили свој рок у току мјесца јуна о. г.

Повратак наших на Русије. Из Пирота јављају, да су тамо стигла 33 наша држављанина, који су се налазили у Русији.

Милан Ђорђевић. У уторак 19. ов. мј. умро је у бањи Ковиљачи бивши главни уредник „Трибуне“ и писац књиге „Југославени у емиграцији“, Милан Ђорђевић од срчане капи.

Подизање споменика Краљу Петру. У недељу 17. ов. мј. посећен је темељни камен за подизање споменика војводи Петру Мркоњићу, каснијем Краљу Петру I. Великом Ослободиоцу у Босанској Крупи. Овој свечаности присуствовало је око 7.000 душа.

Попис стоке и воила. Министарство војно је наредило преко војних округа, да се у што краћем року приступи попису стоке, коња и волова, мааги и магарца, као и све врсте кола и аутомобила, који се могу употребити за комору. Казне за неточне пријаве су велике.

Страјк помораса.

Nijedan stalež nije stajao gore od pomorasa. Njihove plaće bile su najmizernije. Nekoliko puta pomorci su nastojali da im se povise plaće, ali su brodovlasnici uvijek otezali i stvar zaplćali. Kad se nije više moglo izdržati pomorci su odlučili ea stupe u страјак. I tako је сада обустављен sav obalni саобраћај. Parobrodi леже привезани u lukama. Radi toga је опћина Шибеничка i Удружење трговача управило min. саобраћаја brzoјавку, u којој се тражи да vlada поседује. Pomorci су се одмах ставили vladi на raspolaganje, u случају да vlada преузме пароброде под своју режизију. Cjelokupna јавност симпатизише са pomorcima, a најоштрије осугије brodovlasnike, u prvom redu „Јадр. Plovidбу“, који су довели до овога Страјка.

Писмо из Београда.

Београд, 20. јуна.

Као што је посве природно највише се данас у престоници говори о катастрофи Стамболискога и о новој бугарској vladi. У Скупштини и у штампи о том је доста писано. Чуле су се многе оштре критике о раду мин. спољних дјела као и саме vlade. Све су те критике плод или незнања ствари или мржње према дапашњој vladi. На ниједан начин vlada није могла анати што се абива у Бугарској vlada је имала обавјештења да се у Бугарској спрема борба против Стамболискога и на то је упозоравала саму vladu Стамболискога, која није томе покрету давала велико значење. У свим побеђеним државама двије су јаке струје: нова, која тежи за миром и напретком и стара, која хоће обнову предратног режима. Стамболијски је увјеравао, да та друга струја, реакционарна, нема ослона у бугарском народу и да је безначајна.

Међутим догодило се обратно. Збили се оно што нико није очекивао ни у самој Бугарској. Сада је ситуација за нас јасна. Прије смо до душе имали у Бугарској на челу владе човјека пријатељски наклоњена, али не увјерешем и вољом, већ силом прилика, а данас имамо људе, чија нам прошлост говори, ко су и што су. Имамо стару Бугарску из 1913. 1915. године. Према таковој Бугарској знаћемо удесити и своје државе. Германофилство Бугарске данас за нас није опасно. Виљелмове Њемачке и Хабсбуршке Аустрије више нема. Сада постоји само њихова сјена. Ни бугарско мађарофилство нама данас није опасно. Мађарска је данас немоћна. Пробуђени Мађари су безопасни, они су само слаба сјена старе мађарске бахатости. Ништа више.

Трагична судбина Стамболискога може да отријени оне, који се данас купе око Радифа и од њега очекују нешто велика. Сеоске масе прслабо је оруђе, да нешто створи.

Скупштина ради пуном паром. До сада су изгласани изванредни кредити министарству унутарњих дјела, просвјете, народног здравља, спољних дјела, финансија. Опозиција данас гледа другим учима на vladu. Види да је vlada енергична, да је вољна да ради и да има израђен план, те да се не да смести. Није искључено да у Скупштини доживимо изненађење. У федералистичком блоку није све у реду. Будимо стрпљиви па ћемо виједити.

Вијести које су се шириле о неком разилажењу Мале Антанте плод су фантазије, и то не наше већ ваших непријатеља. У Малој Антанти је потпуна хармонија, па и у питању Бугарске. Кад би био потребит корак против Бугарске, па и оружан, Мала Антанта била би солидарна. Говори се да је Румунска изневјерила нашу Краљевину, јер да је прва признала нову Бугарску vladu. То не стоји. Ни Румунска ни иједна vlada нису признале нову бугарску vladu, јер то није нужно. До душе страни посланици у Софији нису знали да ли треба признати нову vladu Цанкова или не, те су се за то обратили владама, које нису одговориле. Јучер је међутим Енглеска стала на гледиште, да се питање признања или непризнања Цанковљевог vlade не може уопште постављати, јер у међународним дипломатским односима vlade се не признају. Признања се дају само приликом промјене шефа државе. Како је у Софији краљ остао, то се преке промјене vlade прелази.

Кад би се код нас мање политизирало, и више и обилније радило, било би боље и тај би држава била и јача.

Домаће вијести.

Vidovdan. U Kninu se je konstituirao odbor za proslavu Vidovdana na ubavom dalmatinskom Kosovom polju. Odbor intenzivno radi da proslava bude što veličanstvenija, te se u tu svrhu obratio svim društvima i korporacijama u Dalmaciji da učestvuju na proslavi, koja će ove godine biti jedna od najljepših. Proslavi će prisustvovati i Nj. Preosveštenstvo episkop Danilo. Svi oni koji žele prisustvovati proslavi i žele kakve informacije neka se obrate Odboru za Vidovdansku proslavu u Kninu, ili onaj dan na samom Kosovu. Posebni vlakovi saobraćaće između Knina i Kosova te Drišta i Kosova, a iz Splita i Šibenika iće redoviti voz, samo povećan, a na povratku sa Kosova odlazak će biti u 6 i po umjesto u 5 i po sati na večer.

Pretplatnicima. Pošto se koncem ovoga mjeseca svršava drugi tromjeseč, odnosno pola godine, to molimo svu gospodu pretplatnike našeg lista da izvole obnoviti pretplatu, a one, koji nisu do sada pretplatu podmirili, da je podmiru do konca ovoga mjeseca. U protivnom slučaju bićemo prisiljeni da obustavimo šiljanje lista, dok ćemo imena dužnika objelodaniti. G. pretplatnici iz Šibenika mogu pretplatu uplatiti u administraciji lista (Nova Štamparija) svakog dana od 8—12 pr. pod. te od 3—7 sati ppod. kao i u Srpskoj Banci.

Šef bolnice. U srijedu 20. ov. mj. novi šef i primariusi bolnice u Šibeniku, dr. Špiro Šeat, preuzeo je svoju dužnost.

Ispti zrelosti na našoj realnoj gimnaziji i velikoj gimnaziji bili su obavljeni od 18. do 22. ov. mj. po novom pravilniku za viši tečajni ispit u srednjim školama. Predsjednikom ispitnog odbora bio je odredjen g. direktor Marko Ježina, a njegovim zamjenikom g. direktor Marcel Kušar. Prijavilo se za ovaj rok na realnoj gimnaziji 13, a na velikoj gimnaziji 17 pripravnika. — Bila je priznata zrelost i spremnost za fakultet Univerziteta: 1) na temelju pismenih radnja i godišnjih ocjena uz oprost usmenog ispita: a) Ninić Nikoli, na realnoj gimnaziji i b) Gligo Dinki, Ježina Anti, Moretti Vjekoslavu, Škunca Ivanu i Vrcelj Ljubomiru, na klasičnoj gimnaziji; 2) na temelju položenog usmenog ispita: a) Corubolo Ivanu, Čobanov Anđelku, Dulibić Božu, Gazzari Anici, Jeramaz Nikoli, Knežević Svetozaru, Koštan Daliboru, Lučev Miroslavu i Sersić Mariji, na realnoj gimnaziji i b) Karlović Marjanu, Kaštelan Mirku, Mariani Katici, Mialjević Josipu, Puharić Ivanu, Šimunić Marku i Vujatović Mirku, na klasičnoj gimnaziji. Bio je odogđen sud o zrelosti iz jednog predmeta od septembra trojici pripravnika realne gimnazije i dvojici klasične gimnazije. Trojici pripravnika velike gimnazije, koji su radi bolesti odustali od ispita, bio je odogđen usmeni ispit za jesenski rok.

Novi Prosvetin odbor. U nedjelju 10. juna održana je u Drištu konstituirajuća skupština kulturno-prosvjetnog društva »Prosveta«. Iz varoši i okolice prisustvovalo je skupštini preko 60 osoba. Jednoglasno je izabran mjesni odbor od 9 lica i revizijski odbor od 3 lica. U utork 12. juna, sastao se je odbor, te je za predsjednika izabran g. Ivan Ante Viličić, podpred. g. gja Marica Leticica, tajnika O. Savatija Radečić a blagajnika g. gja Dina Miović. Odbornici su: Romilja Viličić, Milan Mrgjen, Tome Rašković, Tudor Mrgjen i Manojlović Špiro. U revizijski odbor su ušla gg. Simo Manojlović, Sava Jović i Ranko Beader. Novom odboru ovog srpskog kulturnog društva želimo dobar uspjeh!

Opereta u Šibeniku. U ponedjeljak i u utork gostovaće u Šibeniku u Areni hotela »Kozovo« opereta Narodnog Pozorišta za Dalmaciju iz Splita. Na repertoaru su Lcharova simpatična opereta »Ševa« i opereta iz savremenog života »Pierot Illo« našeg mladog kompozitora Tijardo-

vića. Cijene su I. mjesto 30*50; II. 20*50; III. 10*50, terasa 6*25, stajanje 4, djaci i vojnici 3 dinara. Početak točno u 8 i po sati. Ulaznice se kupuju u knjižari g. Babića.

Odogđen dolazak djece. Kako javljaju iz Beograda odogđen je za ovu godinu dolazak djece zavoda za zaštitu i vaspitanje ratne siročadi. Djeca će doći u Dalmaciju iduće godine.

Operno veče. Kako nam javljaju iz Splita poznati operni baritonista g. Boris Arhipov, operni tenorista g. Viktor Petrovski i g. M. O Jerko Placity, na svojoj turneji po našoj Kraljevini posjetit će još koncem ovoga mjeseca »Jbenik i ovdje prirediti operno veče. Na repertoaru su strani i domaći kompozitori kao Verdi, Puccini, Bleichmann, Grečianinov, Petrov, Koznovalov, Hatze i dr.

Štrajk pomoraca. U četvrtak buknuo je generalni štrajk pomoraca, te od toga dana više ne idu parobrodi. U šibensku luku stiglo je devet parobroda, koji leže privezani u Docu. Radi toga ju u Dalmaciji nastalo mrtvilo.

Ministarstvo prosvjete svojom odlukom S. N. broj 6764. od 2. juna o. g. odredilo je, da bivša zadarska gimnazija ostane i dalje u Šibeniku kao i do sada. Ovim je dakle uništena lanjska odluka, kojom je min. Pribičević bio naredio, da se ova gimnazija u Šibeniku postepeno razred po razred imaa ukinuti. Preme ovome učenici će se kao i do sada primati u prvi i sve ostale razrede za gimnaziju i za realnu gimnaziju.

Baletno veče. Sutra, u nedjelju, u areni hotel „Kosova“ prireguje svjetska plesačica MANJA ZDĚNKOVA baletno veče. Splitska štampa vrlo pohvalno se izrazila o ovoj plesačici.

Uplisvanje u učiteljsku školu. Pošto je odredjen broj učenika učiteljske škole, te se prijamni ispiti za I. tečaj neće održati sada svršetkom šk. godine, već na početku, kad se bude znalo koliko se kandidata može primiti. To isto vrijedi i za ostale više tečajeve.

U fond lista. Da počasti uspomenu blagopokojnog Siniše Bibić, priložio je pop Uroš Dobrota u fond „Dalm. Radikala“ 20 din. Uprava najljepše zahvaljuje.

Učiteljski kongres. Na 5., 6. i 7. augusta o. g. održaće se u Ljubljani Kongres i glavna skupština U. J. Učiteljstva. Ko želi prisustvovati kongresu neka se prijavi povjereništvu U. J. U. u Ljubljani.

Za Prosvetu odboru u Benkovcu priložise slijedeća gospoda: Pavasović i Spase Knežević iz Benkovca po Din. 10—; Simo Modričić iz Benkovca prigodom smrti gdje. Ane Fabro D. 10, i prigodom smrti U. Endriž D. 10; Todor Miović iz Benkovca prigodom smrti Uruša Ugrice iz Obrova D. 10.

Nabavka benzina. Direkcija pošta i telegrafa u Splitu održaće 8. jula o. g. drugu ofertalnu licitaciju za nabavku od 10.000 kg. benzina za pošt. auto saobraćaj. Uslovi i pobliža obavještenja mogu se dobiti kod Direkcije pošta i Telegrafa u Splitu (šefa: ekonomskog odjeljenja) Smoldakina ulica svakog radnog dana od 8—12.

Prodaje se kuća u Varošu sa lijepim dvorištem i vrtom na lijepom položaju. Obratiti se na Novu Štampariju. 4—4

Регулација ријеке Крке.

Београд, 21. јуна

Народни посланик г. Нико Новаковић успио је својим енергичним радом, да доведе напокон у посљедњу фазу ријешавања витално питање кинског среза — регулацију ријеке Крке. Послије толиког настојања успио је да издјелује од г. министра Марка Трифковића, који привремено замјенује министра полуприреде и вода, свечано обећање, да ће се ових дана о том питању донијети дефинитивно ријешење, а одмах послје тога приступити послу.

Brzobjavne i telefonske vijesti.

Zabranjen Radicev zbor.

БЕОГРАД, 23. Министарски је савјет дуго расправљао о зборovima. те је коначно ријешо, да се забране у cijeloj Kraljevini сви републикански зборови, на којима се устаје против данашњег уређења државе и Kralja. Min. unutr. djela g. Vujičić javio је pokr. namjesniku za Hrvatsku da zabrani Radicev zbor, koji se ima sutra u nedjelju održati, što је namjesnik odma učinio. Radi toga је u radićevskim krugovima zavladało silno neraspoloženje. »Hrvat« »Jut. List« i »Obzor« žestoko се obaraju na vladu zbog ove zabrane i javljaju da će се zbor održati u zatvoreним prostorijama.

Korošec i Spaho su protestirali zbog zabrane ovog Radiceva zbora. Obojica su otputovala u Zagreb.

Vrenje u Albaniji.

БЕОГРАД, 23. Vijesti, koje dolaze iz Albanije javljaju о pobuni plemena Malisora i Hoti. Ta su plemena potukla vladine čete i približila се Skadru bez ikakova otpora sa strane vladinih trupa.

ПОДГОРИСА, 23. Atentat na albanskog ministra-predsjednika Ahmet bega i ministra vojnog nije uspio. Ahmet beg је otišao u Mati, gdje prikuplja nove čete za borbu protiv ustaša, Ahmet beg namjerava, poslije ovog događaja, da odstupi sa svog položaja, ali bi i dalje активно sudjelovao u uređenju Albanije. Kao njegov zamjenik spominje се Jafer Ipi, sadašnji član regenstva.

Vojvoda Brlo - poginuo?

БЕОГРАД, 23. „Balkan“ javlja, da su u borbi kod Gjurškog manastira u srezu skopjanskom poginula tri komite. Jedan od ovih је vrlo sličan vojvodi Brlo, a neki tak i tvrde da је to čuveni komitski vojvoda Brlo. Ako bi се ova vijest obistinila, to bi bila velika korist za bezbjednost u južnim krajevima.

Položaj u Bugarskoj.

СОФИЈА, 23. Seljaci Još i danas bojkotuju Sofiju i gradove ne donoseći živežnih namirnica. U zemlji се još vode borbe. Težaci се nisu razišli, već се povlače u brda odakle napadaju na vojsku. Vlada је smijenila sve stare činovnike i postavila nove. Takogler је to učinjeno i sa činovnicima u poslanstvima i konzulatima. Vlada је još u nesigurnom položaju. Očekuje се pad leva.

Наши дописи.

Rab, 25. maja.

(*Naše općinske neprilike*). Čujemo, da се gospodin vladin upravitelj ovdašnje općine tuži na sve strane, da ga graganstvo progana i da hoće da га upropasti i t. d. Moramo reć, da је gospodin vladin upravitelj rapske općine dista djetinski naivan, kad tako govori; ta valjda znade da svaki čovjek kad га napadne kakva teška bolest traži lijeka i desno i lijevo, samo да се otrese bolesti; pa kakvo čudo, ako graganstvo koje smatra njega teškom bolešću na svome tijelu, pravom rak-ranom, gleda da га се otrese? A u tome nastojanju upotrebljuje sad jedno a sada drugo sredstvo? Jer u protivnome је slučaju bankrot općine a po tome i općinara neizbježiv.

Već skoro mjesec dana bavi се ovdje općinskom revizijom računarski savjetnik Zach; bude li htjeo, on će се moći na laku ruku osvjedočiti kako се bezglavo upravlja našom imovinom, kako се milijuni našeg novca lahko-umno troše dobrim dijelom u partajske i osobne svrhe, moći će се osvjedočiti i о raznim drugim stvarčicama. Hoće li pak gospoda u Splitu na temelju iste revizije poduzeti shodno да се ovdašnje pučanstvo riješi more koja mu truju krv, unistuje život iliti će i dalje imati oči a ne htjeti na njih gledati, imati uši a ne htjeti čuti? To će nam skora budućnost pokazati; no budemo li vidjeli да svi dosadašnji lijejkovi ne djeluju, mi ćemo potražiti i nešto radikalnijeg. Svakako upozoriti nam је splitsku gospodu, да

se radi o našem imetku i da imamo potpuno pravo tražiti da s njime upravljaju ljudi našeg povjerenja a ne kojekakvi pustolovi.

Kako pako lakoumno i bez skrupula upravlja našom imovinom gosp. Galzigna, neka služi slijedeće:

I. Galzigna dao preudeliti dva općinska magazina za skladišta zemljoradničke zadruge, a zato potrošio iz općinske blagajne cirka 15 hiljada dinara. On je tajnik i blagajnik iste zadruge; a gotovo svi općinski odbornici takogjer su članovi uprave zadruge, pa ipak ovi u općinskome odboru, a na predlog samog općinskog odbornika a istodobno predsjednika zadruge, težaka Bartula Kaštelana zaključuje se unajmiti zadruzi istu prostoriju za vrijeme od 10 godina a za samih 100 dinara mjesečno. Kako gore rekospo za sami popravak istih pomješća potrošeno je cirka 15.000 dinara općinskog novca. Današnja bankovna kamata iznosi 16 do 20 po sto, kamata daklen na gornju svotu iznosila bi godišnje D. 2400; dočim zadruga plaća općini 1200, daklen polovicu kamate na novac potrošeni za popravak, a same magaze uživa besplatno. Unajmljuju se ista pomješća uz 100 dinara mjesečno u času, kad se za druga privatna pomješća gora i na gorem položaju nugja na hiljade mjesečnog nalma.

II. Drugo jedno općinsko pomješće, upravitelj Galzigna dao preudeliti za agenciju Jadranske plovitbe, koju on vodi. Figurira da je za isto preudešenje potrošeno oko 5000 dinara, pa općinski odbor, iliti bolje sam upravitelj Galzigna udario najam računajući 10 po sto na potrošenu svotu, daklen od prilike 500 dinara godišnje; trajanje najma 10 godina. Znadu li gospoda na

pokrajinskoj upravi za ove glasovite pogodbe? Dali su iste oni odobrili? Gragjani.

Dorja Kaštela, 18 juna.

(*Naše nevolje*). Župnik Novoga, don Ivan Vuletin, gdje god može radi proti svemu što bi narodu i narodnoj misli, moglo da koristi.

Kao i do sada, naši učitelji osnovne škole, i ove godine spremaju odrasliju djecu za jednu patriotsku predstavu na Vidovdan. Našemu don Gianu (ovako ga je krtio otac i ovako ga i danas svi zovu) ovo nije po volji. Rašta da škola slavi ovu Srpsku slavu? I stavio se je na posao da osujeti prestavu. Kako ove godine sprema za prvu pričest odrasliju djecu, koristi se ovom prilikom i prijeti učenicima da neće pričestiti one koji budu predstavljali na Vidovdan. Djeca kao djeca, neki se pobojaše pa, iz straha da ne izostanu iza svojih drugova od prve pričesti, otkazaše učiteljima svoje sudjelovanje u prestavi. Eto u što ovaj pop upotrebljuje Crkvu i prvu pričest! — Potrebno bi bilo da ovo saznadu i nadležni pa, ako je moguće, da ovaj protunardnoj raboti ovoga radičevca učine kraj.

Još jedna njegova protunacionalna gesta mogla bi da se zabilježi. Jugoslavenska Matica uvela je običaj da svake godine na dan Sv. Cirila i Metoda prireguje zabave, kako bi što više priloga palo u njezin fond. Ovih dana, predsjednik ovdašnje podružnice sazvaio je predstavnike svih društava na dogovor kako da se udesi ova proslava. Kako je don Gianni predsjed. Radičevske Hrvatske Čitaonice, došao je i on na sastanak i kao bijesan odmah ustao protiv sakupljanja priloga onoga dana za Maticu, nego da se prilozu moraju upotrebiti u neki drugi

tobože humaniji cilj. Prisutni se zgledaše; i da se ne podvajaју zaključise: neka se prilozu podijele izmegju Matice i potrebne djece.

Evo što sve radi ovaj pop za koga se govori da se je hvalio talijanskim oficirima u Šibeniku, da je svoju prvu žrtvu Bogu prikazao u Lorettu, da i ovime manifestira svoju ljubav prema majci Italiji. Radilo se o tome, da mu brat dobije gostionu na željez. stanici, na Perkoviću. I dobio je! I još je i danas imal!

Nosite Palma
kaučuk pete
i kaučuk-potplate.

SNIŽENA CIJENA!

Vlastiti proizvod kotlova (kazana)

za pečenje rakije, kotlovi za parjenje rublja, sve vrsti, kao i primanje svih popravaka uz najjeftinije cijene, samo kod

S. STRILIĆ

kazandžijska (kottlarska) radiona

Petrinjska ul. 55. **ZAGREB** - Petrinjska ul. 55.

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.

— PODRUŽNICA ŠIBENIK —

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjenice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuzemna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulatnije.

Brzojavni naslov: DALMASCONTO.

21

„DANICA“ d. d. za kemičke proizvode - Zagreb

Tvornice: Bos. Brod i Koprivnica.

Benzin, plinsko ulje, petrolje, strojno ulje. — ULJA: za automobile, za podove, kompresore, vretena, turbine, dinam, transformatore. — Parafinsko, Vaselinsko i „Vulkan“ ulje ljetno i zimsko. — Cilindarsko ulje za zasicenu i pregrijanu paru i t. d. — Asfalt, Petrolejski koks, modru galicu, umjetno gnojivo. — Parafin i parafinske svijeće svih veličina. — Kisik (Oxygen).

Dobava u drv. i željez. bačvama, cisternama, sanducima i kantama.

Preuzima narudžbe za direktnu dobavu iz tvornice, kao i prodaje sa skladišta u Šibeniku

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju
Josip Jadronja - Šibenik.

Родитељи, учитељи, пријатељи Омладине.

Сад се свршавају школе. Многи ђаци не могу на више школе, а немају гдје и на чему да живе како треба, па ће морати свега вијека чемерно живјети, ако се не спреме у младости за живот у будућности.

Недајте да омладина заостаје, да пропада ради нашег немара, већ упуњујте свагда све ваљане и способне, сигурне Србе ђачиће од 12 до 13 год. да одмах сад, док су још у школи, шта вриједи човјеку који иауци у младости који частан, корисан занат и посао.

Одабирајте и препоручујте Привреднику сад и сваке године све способне, сигурне Србе ђачиће од 12 до 13 година. Привредник смјешта већ 25 година добру дјецу, абринуо је до сад 13 хиљада и више и прима увијек све што ваља. Све старање и заузимање Привредника бесплатно је, то јест и најсиромашнија дјеца могу до тога, ако су заиста ваљана, способна, сигурна. Затражите под најкраћом адресом: „Привредник“ — Београд даљна упутства, па ћете одмах добити све што треба.

Čitam li
„Dalmatinski
Radikal“?

Jesam li
podmirio pret-
platu?